

SV

Europeiska unionen
Regionalpolitik

inforegio

| Nr 28 | December 2008 | panorama

**Grönbok om territoriell
sammanhållning –
det fortsatta arbetet**

Innehåll

Grönbok om territoriell sammanhållning - det fortsatta arbetet

Grönboken om territoriell sammanhållning – Att omvandla mångfald till styrka

Vilka frågor omger sammanhållningspolitikens framtid i Europa?
Panorama presenterar grönboken och granskar några av huvudpunkterna.

Grönboken sedd ur olika perspektiv

Fem intervjuer ger en inblick i hur de närmast inblandade
ser på grönboken, vad den tar upp och dess syften.

Europeiska grupperingen för territoriellt samarbete – vad det är och hur det fungerar

Syftet med kommissionens nya instrument är att hjälpa regioner att samla
under en juridisk identitet, begränsa byråkratin och undanröja hinder mot samarbete.

Rapport: Pariskonferensen om territoriell sammanhållning och sammanhållningspolitikens framtid

Panorama reser till Paris för en tvådagarskonferens, rapporterar
om de viktigaste budskapen och ger en överblick över de synpunkter
och frågor som förs fram för att stimulera debatten.

Agenda

REGIO och nätverk

Online

Foton (sidor): European Commission (3, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17),
EPA PHOTO / CTK / MILAN KOSECEAR (6), EPA PHOTO / ATTILA KISBENEDEK (8).

Omslag: Wind generator at Blyth, United Kingdom. Foto: European Commission.

Utgivare: Raphaël Goulet, Europeiska kommissionen,
Generaldirektoratet för regionalpolitik.

Övriga medarbetare: Tipik S.A.

Denna tidskrift är tryckt på återvunnet papper och ges ut på engelska,
franska och tyska finns på 22 av Europeiska unionens språk på:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

De åsikter som framförs i denna publikation är författarens och återspeglar inte
nödvändigtvis Europeiska kommissionens inställning.

4

8

12

13

18

19

20

I korthet

Territoriell sammanhållning – Att omvandla mångfald till styrka

Kommissionens nyligen publicerade grönbok om territoriell sammanhållning har väckt en debatt kring frågor som är grundläggande för hur EU fungerar. Dokumentet har ett genomslag som sträcker sig mycket längre än bara till sammanhållningspolitiken och tar upp frågor som rör det territoriella samarbetets natur, om hur människor använder de platser de bor på, de territoriella konsekvenserna av sektorspolitik och förhållandet mellan samarbete och konkurrenskraft. Vårt sätt att leva förändras och hittills oanade utmaningar framträder. Regeringar i Europa måste reagera på alla nivåer. Men hur?

Med en så rik debatt, som sträcker sig över en mängd olika frågor, är detta nummer av Panorama enbart inriktat på grönboken. Vi tar en titt på själva grönboken, rapporterar från den två dagar långa lanseringskonferens som hölls i Paris, intervjuar fem personer som är direkt engagerade i regionalpolitiken på olika nivåer för att ta reda på vad de har för förhoppningar och farhågor samt presenterar EU:s nya verktyg för att göra regionalt samarbete över gränser enklare – Europeiska grupperingen för territoriellt samarbete, EGTS.

Den territoriella dimensionen har stått i centrum för sammanhållningspolitiken sedan dess tillkomst, genom systemet för stödberättigande eller systemet för fördelning av ekonomiska resurser eller det sätt på vilket programplaneringen varit organiserad. Men många upplever ett behov av att förbättra det sätt offentlig politik hanterar territoriella behov på, även om det för närvarande inte finns någon överenskommelse om hur detta ska gå till. Europaparlamentet, de informella mötena med ministrar med ansvar för stadsutveckling och territoriell sammanhållning i Leipzig 2007 och många sammanslutningar som företräder vissa typer av territorier har i detta sammanhang bett kommissionen att lägga fram ett dokument om territoriell sammanhållning. Grönboken är vårt svar.

Genom att lansera debatten strävar kommissionen efter att nå en gemensam förståelse kring territoriell sammanhållning och gemensamma europeiska lösningar.

Jag vill uppmana dig att läsa detta nummer av Panorama och besöka den Inforegio-webbplats som särskilt ägnas grönboken http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_sv.htm

Gå med i debatten och få fram dina synpunkter!

Danuta Hübner
Kommissionsledamot med ansvar för regionalpolitik

Omvandla territoriell mångfald till en tillgång – Grönboken om territoriell sammanhållning

Täthet, avstånd och uppdelning – tre faktorer som i Världsbankens rapport för 2009 identifieras kunna få konsekvenser för ekonomisk och social utvecklingstakt. I sin grönbok om territoriell sammanhållning redogör kommissionen för tre tänkbara fronter utefter vilka man skulle kunna ta itu med dessa utmaningar, man beaktar regioner med särskilda geografiska särdrag, diskuterar begreppet territoriell sammanhållning vid programplanering av EU-politiken och tar upp ämnet sammanhållning till diskussion.

2006 godkände rådet gemenskapens strategiska riktlinjer, i vilka anges att "främjandet av territoriell sammanhållning bör vara en del av ansträngningarna för att hela EU skall kunna bidra till agendan för tillväxt och sysselsättning". Även i strategiska riktlinjer för landsbygdsutveckling lyfts de relevanta programmens bidrag till territoriell sammanhållning fram.

Behovet av att främja sammanhållning, dialog och partnerskap mellan olika nivåer av stater, organisationer och de människor som genomför politiken på fältet uppmärksammas i allt högre grad.

Mot bakgrund av dessa frågor och de förändringar senare utvidningar medfört, behovet av att harmonisera starka sidor för att stå upp emot den globala ekonomins utmaningar samt kravet att arbeta för mer hållbar tillväxt, har kommissionen publicerat denna grönbok och lanserat dess samrådsfas. Vad är det då egentligen som tas upp till diskussion?

Koncentration – Sammankoppling – Samarbete: möta utmaningarna

Koncentration

EU har ett ovanligt etableringsmönster, med omkring 5 000 mindre och närmare 1 000 större städer utspridda runt om i Europa. Trots att stadsnätverket är relativt finmaskigt bor bara 7 % av befolkningen i städer med fler än fem miljoner invånare, jämfört med 25 % i USA.

Globalt sett är de större städerna mindre i EU och detta får följder för produktiviteten. EU kännetecknas av mindre rumslig koncentration av näringsverksamheten än andra utvecklade områden i världen, vilket avspeglar ett visst europeiskt sätt att leva som sätter värde på hållbar utveckling, skydd av naturresurser och kulturtraditioner. Sammantaget betyder detta att trots att stadslivet är en vanlig företeelse, är det inte koncentrerat: stadsborna bor nära landsbygdsområden och boende på landsbygden bor ofta så att de lätt kan få tillgång till tjänster. Små och medelstora städer är viktigare än deras storlek kanske antyder och tillhandahåller infrastruktur och tjänster som är viktiga för att undvika avfolkning av landsbygden och förskjutning mot städerna.

Hur kan man, i ett territorium som kännetecknas av ett stort antal små och medelstora städer, nå de fördelar som är förknippade med koncentrerad näringsverksamhet och samtidigt undvika de negativa sidorna, som föroreningar,

Ekonomiska fördelar med bebyggelsekoncentration måste uppmuntras, samtidigt som det positiva med Europas städer och tätorter bevaras.

trafikstockningar, nedgångna städer och social utslagning? Svaret ligger i att uppmuntra till samarbete, samverkan och kopplingar mellan mindre och större städer och omgivande landsbygdsområden. För att dra nytta av den produktivitetsökning som blir resultatet av att den ekonomiska verksamheten koncentreras, behöver Europa uppnå en kritisk massa genom att samverka i nätverk i stället för genom enorma städer som ger upphov till denna effekt genom sin blotta storlek.

Territoriell sammanhållning ställer oss inför frågan hur vi kan få ut mesta möjliga av denna unika och varierade etableringsstruktur, eftersom Europas medborgare inte bör vara missgynnade i fråga om sysselsättningsmöjligheter, bostadsförhållanden, tillgång till offentliga tjänster och liknande bara på grund av att man bor i en region och inte i en annan.

Avancerade trafikövervakningssystem för sammanhållning av människor fysiskt samtidigt som en bättre användning av teknik främjar utbyte av idéer.

Sammankoppling

Hur balanserad den urbanisering som utspelas i framtiden än blir, måste man sammanföra de enskilda tätortsområdena och de människor som bor i dessa. Det första man kommer att tänka på är transportförbindelser, men för sammankoppling krävs också: bra bredbandsförbindelser, anslutning till tillförlitlig energiförsörjning, kopplingar mellan forskningscentra och företag samt säkerställande av att missgynnade gruppers särskilda behov tillgodoses.

I de nya medlemsstaterna är det ont om bra vägförbindelser och järnvägarna håller ojämn kvalitet. I de flesta klarar spåren inte höghastighetståg och är i behov av reparation. Avancerade system för trafikstyrning behöver inrättas. Man uppnår inte de minskade CO₂-utsläpp som kan bli resultatet av att transportera gods på vatten – transporter till sjöss och på inre vattenvägar är fortfarande underutvecklade.

I landsbygdsområden är tillgången till tjänster av allmänt intresse, som hälso- och sjukvård och utbildning, ofta ett problem. I avlägset liggande regioner bor i genomsnitt mer än 40 % av befolkningen mer än en halvtimmes väg från ett sjukhus och 43 % bor mer än en timmes väg från ett universitet. IKT:s potential att erbjuda telemedicin och distansutbildning utnyttjas inte.

Storstadsområden som spänner över lokala och regionala gränser, och gränsregioner inom EU-15 har i många år fått glädje av sammanhållningspolitiken, vilket fått positiva konsekvenser i form av bland annat bättre tillgänglighet till, högre kvalitet på och effektivitet för gränsöverskridande hälso- och sjukvård. Detta är viktigt, då det saknas klara regler för frågan om tillgänglighet.

EU omges i söder och öster av regioner som fortfarande har lägre bruttonationalprodukt (BNP) per capita än unionens yttre gränsområden – som redan har EU:s lägsta BNP-tal. En del av dessa länder utanför EU har också växande befolkningar, varför det finns ett starkt migrationstryck.

Att diskutera

Det finns ett behov av att utarbeta en sammanhängande politik för infrastruktur och ekonomiskt samarbete i de nya medlemsstaterna och i den gamla järnridåns gränsområden. Det krävs också arbete för att förbättra användningen av havsområden och övergångarna mellan land- och sjögränser.

Att diskutera

Bättre balanserad och hållbar utveckling, som stärker konkurrenskraften och samtidigt respekterar naturresurser som öppna landskap, krävs. En sådan utveckling bör även trygga social sammanhållning. Det innebär att man undviker alltför stark koncentration av tillväxt, samtidigt som man hjälper alla att skörda frukterna av de bekvämligheter som följer med att bo i större eller mindre städer – exempelvis tillgång till sjukhus och skolor.

Samarbete

Frågor som kräver närmare samarbete kan vara svåra att sätta fingret på – problem som tycks uppträda i och påverka bara en region kan i själva verket ha sitt ursprung utanför detta territorium. Föreordnad mark kan tyckas vara ett lokalt avgränsat problem när det uppstår. Men föreningar som grävs ned i ett land kan ge upphov till urlakning som påverkar ett annat – grundvattnet kan förenas och om ett land uppträder ansvarslost kan det bli ett annat som får stå för kostnaden. Klimatförändringarna och därmed följande översvämningar, bränder och torka är mer påtagliga utmaningar som kräver allt effektivare gränsöverskridande samarbete.

Samtidigt som miljöhänsyn innebär en utmaning för våra tidigare föreställningar om gränser, avgränsningar och oberoende regioner, kräver även dagens arbetsflöden genom sin natur närmare partnerskap mellan områden som tidigare betraktat sig själva som särskilda avskiljda entiteter. Ekonomisk utveckling, allmänna transporter, tillgång till hälso- och sjukvård, högre utbildning och yrkesutbildningsanläggningar – alla spänner de över regionala gränser.

Att samarbete tillför mervärde erkänns i vida kretsar. Efter 14 år av program som varit inriktade på frågan, hoppas kommissionen att grönboken ska dra uppmärksamheten till fördelarna med att föra upp territoriellt samarbete till en ny nivå. Man kan redan se detta i EU:s framväxande strategi för Östersjöregionen – ett område där man kan pröva ett nytt sätt att se på det territoriella samarbetets natur, som lyfter fram mer enhetliga strategier, gemensamma gemenskapsmål och robusta verktyg för genomförande.

Men idealen måste prövas i praktiken och man måste hitta sätt som bidrar till att främja målen. Europeiska grupperingen för territoriellt samarbete (EGTS) ger skilda förvaltningar en rättslig ram för att jobba tillsammans – men mer kan och bör göras.

Att diskutera

En enklare, effektivare och mer anpassningsbar verktygslåda för att underlätta samarbetet mellan olika administrativa och institutionella kulturer måste tas fram – EGTS innebär ett bra första steg.

Att diskutera

Kräver regioner med speciella geografiska särdrag särskilda politiska åtgärder?

Geografin – vän eller fiende?

Bergs- och öregioner företer ekonomiska särdrag som är lika speciella som deras topografier. Samtidigt som turismen i många fall har varit till stor glädje för dem genom att stimulera den lokala ekonomin och tillhandahålla resurser och argument för transportförbindelser och goda grundläggande tjänster, har den också gjort dem sårbara. Beroendet av en enda sektor utsätter dessa ekonomier för risker, som blivit än mer akuta på grund av de utmaningar som följer med klimatförändringarna – öar som hotas av stigande vattennivåer och kusterosion och berg med krympande glaciärer och mindre snöfall.

Tillgänglighet utgör ytterligare ett kumulativt hinder mot rörlighet – öarna ligger ofta i ytterområden och bergsområden fungerar i många fall som naturliga hinder mellan medlemsstater, vilket förstärker gränsernas effekter. Internationellt samarbete i dessa områden är därför mycket viktigt inte bara för bergsområdena själva, utan också för de låglandsområden de skiljer åt.

Varför publicera en grönbok i dag?

Diskussionen om territoriell utveckling inleddes i början av 90-talet genom publiceringen av två rapporter – Europa 2000 och Europa 2000+. Men det var inte förrän 1995, vid ett möte med Europeiska regionförsamlingen i Antwerpen, som konceptet territoriell sammanhållning först uppträdde.

Två år senare infördes konceptet i Amsterdamfördraget (artikel 7d) och 1999 godkände medlemsstaterna programmet för regional utvecklingsplanering i europeiskt perspektiv (ESDP). Täta möten mellan ministrar med ansvar för samhällsplanering och regional utveckling ledde fram till att en territoriell agenda godkändes, i vilken fastställdes tre prioriteringar för sammanhållning:

- inrikta nationell och regional territoriell utvecklingsplanering på att göra mesta möjliga av territoriella tillgångar,

Miljöhänsyn utmanar gränsdragningar som vi tidigare gjort på grundval av sådana geografiska kriterier som bergskedjor och dylikt.

Sammanhållningspolitik – förvandlar territoriella utmaningar till tillgångar.

- stärka kopplingarna mellan och integreringen av territorier genom att främja samarbete och utbyte samt
- göra EU-politiken mer enhetlig med hjälp av en territoriell dimension.

Betoningen av territoriell sammanhållning på mellanstatlig nivå visade att diskussionen hade fortskridit tillräckligt för att sträva efter en gemensam vision av hur sammanhållning passas in i EU-politiken – efter att ha utarbetats under ett år publicerades grönboken för att sammanföra synpunkterna och skapa en väg för det fortsatta arbetet.

Föra upp den territoriella sammanhållningen till en ny nivå

Hittills har den traditionella utgångspunkten vid sammanhållningsfinansiering och den analytiska enhet på vilken politiken grundats utgjorts av medlemsstaternas medelstora så kallade administrativa NUTS-2-regioner, vilka identifieras av Eurostat på grundval av att de har en gemensam uppsättning parametrar.

Territoriellt samarbete pockar på en mer flexibel inställning till geografien, där man beaktar både mindre och större regioner, som Donauebäckenet och Svartahavsregionen. Men analysen går längre. Detta nya angreppssätt i fråga om geografi beaktar även samsarbetsnivåer och nätverk som

geografiska egenskaper, vilket tillför nya dimensioner till sätten att betrakta hur Europeiska unionen är upplagd.

Argumentet att vi behöver en territoriell motvikt till bred, EU-täckande sektorspolitik vinner i kraft, liksom det faktum att politiken måste anpassas på lokal nivå för att fungera bra. Detta börjar få genomslag och vissa regionala program för övergripande budgetar vidare direkt till de städer som berörs och låter dem få något att säga till om vid utformning och genomförande av projekt. Betoningen ligger på platsbaserad politik, där ordet "territorium" får myndigheter att tänka på att de måste känna till vilket läget är innan de utformar politiken. Även planeringen av sektorspolitiken måste genomgå en förändring. När sektorspolitiken utarbetas måste man, på alla nivåer, ta hänsyn till vilket genomslag politiken får i regionerna själva. Jordbruk, innovation, hållbar utveckling – det finns inte någon patentlösning som passar alla.

I grönboken finslipar man angreppssättet och hävdar att den uppmärksamhet territoriell sammanhållning ägnas under hand måste bli uttrycklig. Regionalpolitiken borde, vilket följer av dess definition, tillämpas på regioner av olika slag i detta ords normala betydelse – eller, för att uttrycka det på annat sätt, på territorier. Man måste främja en fokusering på det subnationella, med betoning på "platsbaserad" politik som är integrerad med politiken i fråga om sektorer, som hållbar utveckling och tillgång till tjänster.

Genom att man i dokumentet föreslår en mer flexibel syn på geografien, ifrågasätts inte nationell eller regional behörighet på området rumslig planering och markanvändning. Som Danuta Hübner, kommissionär med ansvar för regionalpolitik, uttrycker det: "Vi måste utforska nya styrelseformer för att ytterligare stärka den svåra, men centrala, föreningen av europeisk inriktning på hög nivå och anpassning nedifrån och uppåt till lokala behov och preferenser."

Mångfald en tillgång och inte ett hinder

Parallellt med en annan infallsvinkel följer en förändrad filosofi – samarbete handlar inte bara om att försöka spänna över nationella gränser. Det utgör också ett avgörande steg för att vinna kraft.

Man måste bli av med förenklade stereotyper som "urbanisering ger produktivitet – landsbygd innebär nackdelar", liksom tanken att vissa slags topografier ofrånkomligt är kopplade till en låg BNP. Vissa större städer har svårigheter, vissa landsbygdsområden utvecklas starkt och territoriellt samarbete bör inriktas på att sammanföra dessa två, för att ge regionerna möjlighet att förbättra livet över lag för de människor som bor i dem.

Finansiering bör slussas vidare så att den utlöser synergieffekter som lever vidare av egen kraft och flödar tillbaka till regionen efter att projektet eller programmet avslutats. Inriktningen bör förskjutas från att stödja till att stimulera tillväxtpotentialen – samarbete för att konkurrera.

Kommissionen ser fram emot ditt bidrag under denna diskussionsprocess, som pågår fram till slutet av februari 2009.

Gå till grönbokens webbplats: http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_sv.htm

Grönboken sedd ur olika perspektiv

I urvalet intervjuer nedan lyfts fram hur grönboken uppfattas av ett tvärsnitt personer som är engagerade i regionalpolitik. Deras prioriteringar och ståndpunkter vävs samman med deras yrken och för att visa deras olika perspektiv fick varje person som intervjuades två huvudfrågor som är samma för alla. Den tredje, som var och en själv står för, ger en inblick i vad de främst bekymrar sig för, något som varierar beroende på vilken roll man spelar.

Danuta Hübner, ledamot av Europeiska kommissionen med ansvar för regionalpolitik

1. Hur föreställer ni er att grönboken om territoriell sammanhållning förändrar saker ute på fältet?

I grönboken blir vi ombudda att fundera kring vilket genomslag olika politikområden – som transporter och jordbruk – får ute på fältet. Där ställs frågan om hur man kan uppnå en harmonisk utveckling för olika territorier genom olika slags offentlig politik och särskilt genom den europeiska sammanhållningspolitiken.

Politiken måste genomsyra samtliga nivåer, och tillgodose behoven för de människor som bor inom lämpligt avgränsade områden.

Sammanhållningspolitiken handlar om att se till att människor kan göra det bästa möjliga av det som särskilt kännetecknar de territorier där de bor och i grönboken slås portarna upp för en diskussion om hur man säkerställer detta. Vi lyssnar till vad människor säger under denna samrådsperiod och tar till oss deras synpunkter men det finns, enligt min åsikt, konkreta aspekter att beakta.

Vi behöver tänka om hur vi ska definiera "territorium" och skapa politik. Människor begränsar sig i allt mindre utsträckning till etablerade administrativa gränser – pendlar till jobbet och färdas längre för att handla eller för sin fritid. Därför förändras det sätt de lever på inom territorierna. Samtidigt kräver nya utmaningar som globalisering, klimatförändringar och migration gemensamma europeiska insatser som sammanför alla nivåer av beslutsfattande.

Vi behöver ha ett integrerat angreppssätt i fråga om politik på alla nivåer. **Offentlig politik måste svara mot människors**

behov i territorier som definieras på ett relevant sätt. Dessa territorier skulle kunna variera från lokala samhällen till storstadsområden, från gränsöverskridande regioner till transnationella havsområden eller flodbäcken.

Vi behöver gå vidare för att samordna sektorspolitik och territoriell politik, även om de olika politikområdena förblir självständiga. Det finns också ett behov av ytterligare partnerskap för att stärka den svåra, men avgörande kombinationen av europeisk inriktning på hög nivå och fastställandet av lokala behov och preferenser nedifrån och uppåt.

För att fatta bättre beslut krävs klarare kunskaper om våra territorier, bland annat territoriell dynamik, genomslag, scenarier m.m. Data och indikatorer måste, liksom metoder, kunna känna av det komplicerade sätt på vilket politiken kan få genomslag ute på fältet. På detta område pågår betydande ansträngningar, exempelvis inom ramen för ESPON-programmet.

2. Samarbete tycks vara ett huvudtema i grönboken. Vilka frågor tror ni man måste komma till rätta med för att få till stånd verkligt interregionalt och transnationellt regionalt samarbete?

I förordet till Lissabonfördraget framhålls att Europeiska unionens främsta målsättning är att "skapa en allt fastare sammanslutning mellan de europeiska folken" och att "säkerställa ekonomiska och sociala framsteg i sina länder genom gemensamma åtgärder för att undanröja de barriärer som delar Europa".

För att säkerställa detta måste vi inrikta oss på samarbete och hur väl vi än genomför den inre marknaden finns fortfarande barriärer kvar.

Jag hoppas att grönboken ska ge upphov till en bred diskussion i vilken de utmaningar som är gemensamma för vissa typer av regioner och som blir bättre hanterade genom samarbete identifieras. Samarbete och utbyte av erfarenheter mellan regioner kan vara en central utlösande faktor för att stimulera till en dynamisk och framåtblickande regional utvecklingsprocess.

Styrelseformer på flera nivåer kan forma hållbart samarbete i stora transnationella områden som bergskedjor, gränsöverskridande tätbebyggelser och gemensamma territorier på en mer lokal skala. Här förefaller Europeiska grupperingen för territoriellt samarbete, som kan omfatta alla offentliga nivåer, vara ett särpräglat verktyg för EU.

3. Kommer debatten om territoriell sammanhållning för tidigt, mot bakgrund av att Lissabonfördraget, där denna stadfästas, ännu inte är undertecknat?

Det är inte för tidigt för denna debatt – det är viktigt att inse att konceptet territoriell sammanhållning inte är nytt. Europaparlamentet, det informella mötet med ministrar med ansvar för stadsutveckling och territoriell sammanhållning i Leipzig 2007 och många sammanslutningar som företräder vissa typer av territorier har i detta sammanhang bett kommissionen att lägga fram ett dokument om territoriell sammanhållning. Grönboken är vårt svar.

Den territoriella dimensionen har stått i centrum för sammanhållningspolitiken sedan dess tillkomst, genom systemet för stödberättigande, systemet för fördelning av ekonomiska resurser och det sätt på vilket programplaneringen varit

organiserad. Men många upplever ett behov av att förbättra det sätt offentlig politik hanterar territoriella behov på, även om det för närvarande inte finns någon fast överenskommelse om hur detta ska gå till.

Genom att lansera debatten hoppas kommissionen nå en gemensam förståelse kring territoriell sammanhållning och gemensamma europeiska lösningar. Men vi måste ta den politiska processen i beaktande. Lissabonfördraget kommer att göra målet territoriell sammanhållning synligt och tydligt, men först måste detta ratificeras. Framtida sammanhållningspolitik ska fördjupa den territoriella dimensionen av utveckling, men för närvarande arbetar vi hårt för att göra genomförandet av programmen för 2007-2013 till en framgång. Vi måste tänka på framtiden, men mycket går att göra inom ramen för dagens fördrag och förordningar.

Michel Delebarre, förste vice ordförande för Regionkommittén sedan 2008, borgmästare i Dunkerque

1. Hur föreställer ni er att grönboken om territoriell sammanhållning förändrar saker ute på fältet?

För det första är det en fördel att den öppnar för en debatt. Begreppet är centralt för byggandet av Europeiska unionen under de närmaste tio åren. Så vad avser vi då med territoriell sammanhållning? Enligt min analys innebär det att alla territorier ska ha framtidshopp och ska kunna bygga upp en strategi på sitt eget sätt. Det betyder inte att alla territorier är likadana, har lika många små och medelstora företag eller samma grad av infrastruktur. Alla regioner stöter på interna problem som rör territoriell sammanhållning och konkurrenskraft. Vad oss anbelangar är det avgörande att alla regioner spelar sin roll inom ramen för den "europeiska orkestern" – såväl trots som på grund av sin mångfald. **Inget territorium får överges eller lämnas på efterkälken vid EU:s utveckling.**

För att nå fram till territoriell sammanhållning måste vi föra fram en sammanhållningspolitik som grundas på frivillighet. Det får inte handla om en politisk standardlösning för EU:s politikområden, som inte förändrats oavsett territorium, styrd av egna val – exempelvis forsknings- eller jordbrukspolitik. Det går inte att betrakta sammanhållningspolitik eller territoriell sammanhållning som en standardlösning för alla dessa andra politikområden. Därför är detta en viktig sak att tänka på för EU:s framtid.

2. Samarbete tycks vara ett huvudtema i grönboken. Vilka frågor tror ni man måste komma till rätta med för att få till stånd verkligt gränsöverskridande och transnationellt regionalt samarbete?

Ingen bestrider att territoriellt samarbete tillför Europa värde. I egenskap av ett centralt verktyg för territoriell sammanhållning måste det stärkas.

När vi i praktiken ser på gränser finner vi oss vara i territorier som utan tvivel erbjuder de största möjligheterna för att i framtiden bygga Europa. Det är där vi påverkar människors vardagsliv. Hinder finns på socialförsäkrings- och transportområdena, men jag tror att vi kommer att kunna övervinna dem alla. EU måste fortsatt betrakta denna process som ett

laboratorium för byggandet av en Europeisk union som finns närvarande varje dag. Jag anser det vara mycket viktigt.

Alla vill se bästa praxis bli tillämpad, men det är inte möjligt utan viss finansiering och viss styrning på europeisk nivå. Vi måste högt och tydligt säga att sett utifrån det perspektiv de valda, de som arbetar inom institutionerna och de som är engagerade i territoriernas ekonomiska och sociala dimensioner har, är det otänkbart att dagens samarbetsmål skulle tas upp till omprövning efter 2013. Förbättringar – ja. Reform – ja. Men utbyte av bästa praxis kan inte ske gratis och inga inskränkningar får ställas upp för territoriellt samarbete.

3. Vilken roll bör offentliga tjänster spela inom ramen för territoriell sammanhållning?

Lissabonfördraget knyter tydligt samman begreppet offentliga tjänster med territoriell sammanhållning, något som utgör en grundläggande dimension vid byggandet av territoriell sammanhållning. Se till exempel på direktivet om posttjänster. Jag är säker på att om vi hade underkastat texten en förhandsgranskning rörande den territoriella sammanhållningspolitikens behov, så skulle vi inte ha kunnat använda samma text, eftersom den inte svarar mot den territoriella sammanhållningens behov. Offentliga tjänster är en dimension som måste ges en ny tillämpning på begreppet territoriell sammanhållning. Detta kan stimulera Europa att se över ett antal saker med anknytning till offentliga tjänster. Jag skulle ha velat att grönboken betonade detta mycket starkare.

Den europeiska konserten – mångfalden av enskilda regioner utgör Europas samlade styrka.

Andreas Faludi, Professor i system för rumslig politik vid OTB forskningsinstitut för bostads-, stads- och rörlighetsstudier, Delfts universitet Hedersledamot av Royal Town Planning Institute (RTPI, Storbritannien) och sammanslutningen av planeringsskolor i Europa (Association of European Schools of Planning, AESOP)

1. Hur föreställer ni er att grönboken om territoriell sammanhållning förändrar saker ute på fältet?

Grönboken om territoriell sammanhållning är ett diskussionsdokument och söker i egenskap av ett sådant inte "förändra saker ute på fältet", men man kan naturligtvis fråga sig vilka följder den diskussion den ger upphov till får. Mot denna bakgrund ser jag framför mig att man ägnar mer uppmärksamhet åt var människor bor, var företag etableras, var lokala samhällen eller regioner finns, jämfört med sina partner, konkurrenter, marknader osv. Med andra ord har, som mycket riktigt hävdas i gemenskapens strategiska riktlinjer, "geografins betydelse" och **jag hoppas att offentliga och enskilda aktörer som ett resultat av grönboken förenar sina krafter för att bättre förstå geografin** och hur man bättre tar hänsyn till sitt geografiska läge. Utifrån detta kan de kanske också förstå varandra bättre och förbättra sin enskilda och gemensamma politik.

2. Samarbete tycks vara ett huvudtema i grönboken. Vilka frågor tror ni man måste komma till rätta med för att få till stånd verkligt gränsöverskridande och transnationellt regionalt samarbete?

För närvarande utformas territoriella hänsyn och territoriella strategier på ett avgörande sätt genom en institutionell ordning som utvecklats under sekler, där kommunerna befinner sig längst ned i pyramidens, nationsstaten på toppen och en eller flera nivåer däremellan. Detta är så väletablerat att vi knappt kan tänka oss själva och våra institutioner och hur vi organiserar den demokratiska legitimiteten på något annat

sätt. Samtidigt förändras verkligheten snabbt och många relationer spänner över de väletablerade och starka gränser som dragits upp för att bringa ordning i systemet. Stora framsteg har gjorts för att underlätta utbyte, men dagens ordning är fortfarande mycket stark. Därför uppträder ansvarstagande med avseende på "min grupp", "min region", "min nation", "mina väljare" – vilket även politisk legitimitet gör – något som kanske utgör den största utmaningen för interregionalt och transnationellt samarbete.

3. Varför är det så svårt att definiera territoriell sammanhållning – det är den första fråga som tas upp till debatt i grönboken och en som ofta kommer upp i diskussioner?

Territoriell sammanhållning är – liksom ekonomisk och social sammanhållning, som på motsvarande sätt inte låter sig definieras på ett enkelt sätt – ett övergripande begrepp. Michel Barnier – som i egenskap av kommissionär med ansvar för regionalpolitik under tiden 2000-04 var ansvarig för att föra in territoriell sammanhållning i debatten – identifierade flera komponenter: rättvisehänsyn (dvs. att människors möjligheter eller livskvalitet inte på något avgörande sätt ska påverkas av var de bor), konkurrenskraft (regioner och platser spelar båda på olika sätt en avgörande roll för att skapa tillväxt och sysselsättning), hållbarhet samt goda styrelseformer. Dessa utgör olika och potentiellt motstridiga hänsyn som från fall till fall måste specificeras och förhoppningsvis fås att vara förenliga med varandra. Territoriell sammanhållning utgör därför en inbjudan till dans – inte själva dansen som sådan.

Lambert van Nistelrooij, ledamot av Europaparlamentet, föredragande för grönboken om territoriell sammanhållning och femte framstegsrapporten om sammanhållningspolitiken

1. Hur föreställer ni er att grönboken om territoriell sammanhållning förändrar saker ute på fältet?

Jag vill framhålla behovet av "horisontell politik" med ett integrerat angreppssätt för att göra styrningen av territorierna effektivare. Inom ett visst territorium kompletterar EU:s budgetar och politikområden varandra. Därför vill jag ge mitt stöd för kommissionens angreppssätt med "sammankoppling, samarbete och koncentration". Det leder till en överblick över graden av tillväxt och välbefinnande som täcker hela Europa. Om medlemsstater och regionala och lokala myndigheter så väljer kan EU-finansiering stödja "utvecklingstoppar". Vi ser nya entiteter för regional utveckling i gränsöverskridande och "metaregioner" som exempelvis Östersjöområdet. Utöver denna utveckling lyfter territoriell sammanhållning fram stöd för hållbar tillväxt och konkurrens i alla Europas regioner. **Hur de europeiska medlen fördelas i framtiden kommer att påverkas av vår strävan att arbeta för ett symmetriskt, multipolärt och balanserat Europa.**

2. Samarbete tycks vara ett huvudtema i grönboken. Vilka frågor tror ni man måste komma till rätta med för att få till stånd verkligt gränsöverskridande och transnationellt regionalt samarbete?

För och främst lär regioner mycket av varandra och utbyter erfarenheter inom ramen för program som regioner för ekonomisk förändring, kunskapsregioner och initiativet europeiska grannskapsprogrammet. Europa har en stark tradition av interregionalt och gränsöverskridande samarbete. Offentliga och privata investeringar, öppen samordning och innovativa miljösystem är moderna begrepp som måste få starkt stöd. Regioner och städer är den territoriella plattform där politiken får en anknytning och vinner i mervärde.

Under perioden 2007-13 har det tredje målet (samarbete) begränsats i ekonomiskt hänseende. Jag föreslår en satsning på detta mål. Interregionalt och gränsöverskridande samarbete rymmer enorma möjligheter och borde lyftas fram ytterligare.

3. Hur kan parlamentet, mot bakgrund av den grönbok som nyligen publicerats, bidra till att främja den politiska debatten om territoriell sammanhållning?

I detta skede av diskussionen kring territoriell sammanhållning kommer parlamentet att lägga fram nya och utmanande tankar för att stimulera debatten om sammanhållningspolitikens framtid. "Territoriell sammanhållning" borde av intressenterna uppfattas som ett horisontellt begrepp som syftar till att definiera det territoriella genomslaget för sammanhållnings- och sektorspolitik inom ett visst territorium.

Europaparlamentet bör därför med kraft yrka på att en vitbok ges ut om territoriell sammanhållning när kommissionens samrådsprocess är avslutad. Bara på detta sätt bereder man vägen för att omsätta "territoriell sammanhållning" i konkreta bestämmelser som borde föras in i nästa lagstiftningspaket om strukturfonderna för den programplaneringsperiod som följer efter 2013. Jag tror att Europaparlamentet på ett mer kraftfullt sätt än tidigare kommer att trygga den territoriella dimensionen av vår politik. Detta innebär ett angreppssätt för hela det europeiska området och inte bara för de fattigare regionerna!

Innovation ekosystem – genom samarbete och utbyte av bästa praxis kan konkurrenskraften öka.

Jesús Bedoya Vega, biträdande generaldirektör med ansvar för ekonomiska frågor vid Kantabriens regionala ministerium för ekonomi och finanser

1. Hur föreställer ni er att grönboken om territoriell sammanhållning förändrar saker ute på fältet?

Grönboken är ett i högsta grad intressant dokument som ger underlag för reflektion och öppnar för en debatt om begrepp med anknytning till territoriell sammanhållning. Men i praktiken hämmas vidare framsteg i denna debatt av dess brist på konkreta tankar och lösningar rörande finansiella frågor, vilka är grundläggande för att försöka tillämpa de tankar dokumentet innehåller.

2. Samarbete tycks vara ett huvudtema i grönboken. Vilka frågor tror ni man måste komma till rätta med för att få till stånd verkligt gränsöverskridande och transnationellt regionalt samarbete?

Det är viktigt att från början definiera och avgränsa arten av och särdragen för alla typer av samarbete. Utmaningarna, problemen och lösningarna för gränsöverskridande samarbete är inte de samma som de transnationellt eller interregionalt samarbete ställs inför. Samarbetskulturen har traditionellt slagit rot i regionernas intelligande gränser och som ett resultat kommer transnationella samarbetsaktörers engagemang bara att bli starkare om befintliga samarbetsområden ytterligare stärks och befasts.

3. Vilken är er bedömning av transnationellt samarbete i sydvästra Europa, där er region fungerar som förvaltningsmyndighet?

Jag gör en mycket positiv bedömning. Stora framsteg har gjorts under senare år. Dessa framsteg har gett fler än fem hundra organisationer i sydvästra Europa möjlighet att

komma i gång med samarbetsprojekt, även då det inte fanns några tidigare erfarenheter av samarbete. Det innebär en verklig framgång för samarbetet.

Hälsovård – ett av de områden som lämpar sig för gränsöverskridande samarbete.

Europeiska grupperingen för territoriellt samarbete (EGTS) – främja grönbokens syften

”Territoriell sammanhållning handlar om att anpassa sig till dagens verklighet och utmaningar. Den är en europeisk modell för hållbar tillväxt och sysselsättning”, förklarade Danuta Hübner, kommissionär med ansvar för regionalpolitik, vid lanseringen av debatten om sammanhållningspolitikens framtid.

EGTS – Mindre komplext gränsöverskridande samarbete.

I grönboken om territoriell sammanhållning talas om harmonisk utveckling över hela EU och om att säkerställa att människor kan göra mesta möjliga av det som utmärker de regioner där de bor. I dokumentet hävdas att konkurrenskraft är beroende av att man skapar kopplingar till andra territorier för att använda gemensamma resurser på ett samordnat och hållbart sätt. Men om sådana gemensamma resurser ska delas mellan olika regioner eller över medlemsstaternas gränser kan situationen bli komplicerad. För att jämna vägen för närmare territoriellt samarbete har kommissionen inrättat EGTS, vars syfte är att förenkla administration och finansiell styrning av territoriellt samarbete i Europa.

Vad är en EGTS?

EGTS-konceptet slogs fast i en förordning från 2006, som en reaktion på påtryckningar från gränsöverskridande Euroregioner och liknande organisationer som var angelägna om en rättslig grund för sitt samarbete. Organ från minst två medlemsstater måste vara engagerade i en EGTS – eventuellt är även medlemmar från länder utanför EU välkomna. Inblandade kan vara statliga, regionala eller lokala myndigheter på alla nivåer, sammanslutningar eller andra offentliga organ.

Etableringen av en EGTS ska vara inriktad på något av följande huvudverksamhetsområden. Den kan syssla med att genomföra europeiska territoriella samarbetsprogram eller samarbetsprojekt. Den kan omfatta genomförandet av andra territoriella samarbetsåtgärder som medfinansieras av EU. Slutligen kan den även utföra annan verksamhet som inte är knuten till EU-finansierade projekt.

Vad vinner man på att bilda en EGTS?

Tillvägagångssättet för sammanhållningspolitiken blir allt mer decentraliserat. Förhoppningen är att programmen under 2007-13 ska engagera offentliga organisationer på subregional nivå och därigenom stimulera styrelseformer på flera nivåer. Genom att sluta sig samman och bilda en juridisk person kommer organisationer att kunna göra sin röst hörd tydligare. Det ger dem ytterligare en möjlighet att medverka i genomförandet av program under samma förutsättningar som regionala eller nationella regeringar.

Graden av komplexitet som omger bildandet av en EGTS kan till sin natur verka avskräckande. Men när den väl är i gång är hindren mot gränsöverskridande samarbete, som skilda rättssystem, administrativa strukturer och kulturer, undanröjda, eftersom grupperingen verkar under ett paraply och inom ramen för en standarduppsättning bestämmelser. Detta integrerade angreppssätt ger deltagarna en i lag erkänd plattform för att samordna olika nivåer och former av förvaltning och knyter dem till en bindande rättslig struktur. De har storleken, det politiska engagemanget, resurserna och – vilket är viktigt – de kan begagna sig av befintligt kunnande för att utveckla och genomföra territoriella strategier på grundval av en effektiv bedömning av behoven.

En EGTS i vardande

Transnationellt samarbete mellan regioner handlar det i hög grad om mellan Galicien i Spanien och norra Portugal, vilket Eixo Atlántico vittnar om.

Eixo Atlántico började 1992 och består av 34 städer i Galicien och norra Portugal. Det var ursprungligen ett sätt att konsolidera regionernas ansökningar om finansiering inom ramen för Interreg. Tillämpningsområdet vidgades snabbt till att omfatta att stimulera den politiska diskussionen om gränsöverskridande strategier för hållbar utveckling.

Även om vägen inte har varit utan hinder – avsaknaden av en gränsöverskridande rättslig ram innan EGTS fanns innebar att andra administrativa nivåer upplevde att grupperingen gick in på deras verksamhetsområden – har den regionala grupperingen varit framgångsrik. Vid sitt 15-årsjubileum håller de sig inom sin budget, håller de på att upprätta en EGTS och driver de strategier som t.ex. en lokal digital agenda, i2020 som stimulerar ny teknik och en utredningstjänst som ger forskare möjlighet att samverka i nätverk.

Från konferensen om territoriell sammanhållning i Paris

Territoriell sammanhållning – vi tror att det är något vi vill ha, men vet inte riktigt vad det är

Utesluter samarbete och konkurrens varandra? Bör sammanhållningsfinansiering gå till att stödja territorier som halkar efter mätt enligt BNP eller bör den gå till att främja kompetenscentra? Hur användbart som indikator är egentligen BNP? Det var bara några av de frågor som togs upp vid konferensen om territoriell sammanhållning och sammanhållningspolitikens framtid. Evenemanget hölls i Paris 30-31 oktober och lockade fler än tusen delegater från en rad medlemsstater och talare med bakgrund inom politiskt beslutsfattande, lärosäten och forskning. Panorama fanns på plats och rapporterar från Paris om debattfrågorna, tillhörande seminarier och den sammanfattande rundabordsdiskussionen.

Talarna var överens om att begreppet territoriell sammanhållning inte är lätt att få grepp om, vilket gör en diskussion än viktigare. Det finns ett trängande behov av att nå enighet kring vad tanken står för och hur man går till väga för att få konceptet att fungera konkret i praktiken, mot bakgrund av den ställning det har i Lissabonfördraget.

Även om fördraget för närvarande inte ratificerats, hoppades alla talare att det ska undertecknas, vilket skulle skapa ett behov av att slå fast en definition av och en vision på lång sikt för begreppet territoriell sammanhållning.

Hubert Falco, Frankrikes statssekreterare med ansvar för rumslig planering, inledde konferensen och framhöll behovet av en bredare debatt som omfattar de aktivt engagerade och eventuella personer bland allmänheten som känner att de har något att säga. "Denna konferens utgör ett tecken på vår vilja att föra en dialog från lokal till europeisk nivå och jag kommer att ta med mig en sammanfattning av dagens och morgondagens diskussioner till ministermötet i Marseille den 25-26 november", förklarade han vid konferensens öppnande. Det offentliga samrådet pågår till slutet av februari.

Den sista dagen inleddes med en sammanfattning av de slutsatser som kommit ut av de olika seminarierna och gav talarna möjlighet att svara på deltagarnas frågor. Under en avslutande rundabordsdiskussion inriktade man sig särskilt på sammanhållningspolitikens framtid, med tankar från kommissionären med ansvar för regionalpolitik, Danuta Hübner, Pierre Dartout (interministeriell delegat för rumslig planering och territoriers konkurrenskraft, Frankrike), Mario Pezzini, biträdande chef för offentliga styrelseformer och territoriell utveckling vid Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) m.fl.

Öppna diskussionen, "öppna Pandoras ask"

Globaliseringens följder för vad vi i dag ser är bräckliga finansmarknader, klimatförändringar, demografiska trender – bidrar alla till att understryka behovet av att anpassa sig till de situationer som uppstår i regioner runt om i EU.

De delegater som var samlade i konferensens stora sal kunde lyssna till en ganska samstämmig bedömning av vad man borde undvika, vad territoriell sammanhållning inte borde vara. Finansieringen ska inte betraktas som en kompensation som gottgör den skada som åsamkats av illa uttänkt sektorspolitik. "Under alla skeden av beslutsfattande som rör sektorspolitik måste territoriet beaktas, annars kommer vi att slösa bort vår tid", sa Michel Delebarre, Regionkommitténs vice ordförande. Han förklarade att kommittén var orubblig i sin övertygelse att territoriell sammanhållning inte får bli någon verktygslåda som lagar det som skadats genom problem till följd av genomförandet av annan politik.

Talarna hade olika funderingar kring vad sammanhållning borde vara och hur målen för den skulle uppnås, men alla var överens om att en diskussion, hur komplicerad den än var, krävdes för att ge svar på frågor som: Territoriell sammanhållning – ja eller nej? För att finansiera vad och för vem? Integrerad eller sektoriell politik? Vilken roll ska styrelseformer på flera nivåer spela? Hur passar territoriell sammanhållning in med annan politik? Jan Olbrycht, ledamot av Europaparlamentets REGI-utskott, liknade öppnandet av en sådan debatt vid att öppna Pandoras ask och gjorde klart att hur omstridd frågan än var, så måste den luftas och klargöras. "Debatten var bra för att bygga upp stater och utgör en inlärningsprocess för goda styrelseformer i de nya medlemsstaterna", sa han.

Sammanhållning och den gemensamma jordbrukspolitiken

Halva Europa är till övervägande del landsbygd och där bor omkring 20 % av dess befolkning. Central- och Östeuropa kännetecknas av en högre andel landsbygdsområden, som samtidigt måste möta de båda utmaningarna migration och modernisering. Det sätt landsbygdsområden används på håller på att förändras och deras funktion varierar från medlemsstat till medlemsstat – ofta som ett resultat av geografi eller nationell politik. **En sak är säker för hela EU – att landsbygdsregioner uppvisar de största variationerna i BNP per capita.**

Enligt kommissionens prognoser kommer fem miljoner jobb i lantbruket att försvinna till 2014. Men utifrån ett ekonomiskt perspektiv borde inte landsbygdsregioner systematiskt anses vara på tillbakagång.

Några av de frågor som diskuterades:

- Den gemensamma jordbrukspolitiken har utan tvekan en territoriell dimension, särskilt om man beaktar status som mindre gynnat område, åtgärder för miljövänligt jordbruk, Leader och olika slags produktion med stark geografisk anknytning.

Frågor som uppstår: Om detta är fallet, borde den gemensamma jordbrukspolitiken territoriella dimension stärkas? Borde den gemensamma jordbrukspolitiken bidra till sammanhållning? Borde politiska beslutsfattare hänvisa till studier om territoriella konsekvenser?

- Landsbygdsområden ställs inför många utmaningar, varav en del står i centrum för den gemensamma jordbrukspolitiken och för sammanhållningspolitiken. Komplikationer medlemsstaterna upplever beror sannolikt delvis på en oklar fördelning av mål och tillämpningsområden mellan sammanhållningspolitiken och politiken för landsbygdsutveckling.

Frågor som uppstår: Borde man utvärdera de åtgärder inom ramen för sammanhållningspolitiken som bidrar till att utveckla landsbygdsterritorier? Borde det finnas en enda europeisk politik som ägnas enbart landsbygdsfrågor? Borde man ompröva förvaltningen av regionalfonderna? Hur kan man säkerställa styrelseformer som spänner över flera sektorer och flera nivåer?

Hållbar utveckling

En av de viktigaste utmaningarna Europa ställs inför i dag är genomförandet av ett ekonomiskt system som förenar konkurrenskraft, begränsning av CO₂-utsläpp och trygg energiförsörjning. Att främja förnybar energi betyder en betydande omställning från relativt marginell produktion till massproduktion. Utmaningen för sammanhållningspolitiken består i att förena Lissabonstrategins mål, med dess betoning av tillväxt och sysselsättning, med Göteborgsstrategins, som är inriktad på hållbar utveckling.

Systemet för handel med utsläppsrätter, främjandet av förnybara energikällor, förbättrad energieffektivitet samt metoder för att fånga upp och lagra CO₂ kommer alla att bidra till att kontrollera utsläppen av gas. **Medlemsstaterna vill helt klart att territoriella faktorer på nationell nivå beaktas när de mål som krävs av dem fastställs.**

Det råder inga tvivel om att klimatförändringarna och dess konsekvenser kommer att variera från region till region och territoriers förmåga att hantera detta kommer att styras av deras geografiska läge och de strategiska och historiska valen i fråga om rumslig planering, energipolitik och ekonomisk utveckling.

Bland frågor som uppstår:

- Varför bör mångfald och territoriers potential betraktas som viktiga förutsättningar i kampen mot klimatförändringar?
- Är insatser från offentliga myndigheter på gemenskapsnivå, nationell och lokal nivå avgörande i kampen mot klimatförändringarna?
- I vilken utsträckning beror framgången för territoriella strategier för hållbar utveckling på hur väl Göteborgs- och Lissabonstrategierna integreras?

Territoriell sammanhållning och styrelseformer

Panorama deltog i seminariet om styrelseformer, där en av de viktigaste punkter som kom fram var svårigheten att definiera territorium: administrativt territorium i form av förvaltningsenhet eller ett område som sådant? Om det är ett område som sådant, ska det då omfatta de människor som bor där? Styrelseformer har också olika betydelse i medlemsstaterna: "Varför finns det inga högskolekurser i styrelseformer?", undrade Jean Marie Beaupuy, en fransk ledamot av Europaparlamentet.

Man diskuterade samarbete, både mellan olika styrelsenivåer och mellan territorier. Som Beaupuy ser det, är en styrelseform bäst när den inbegriper både institutionell styrning, som är obligatoriskt, och styrning grundad på partnerskap som inbegriper frivilligorganisationer och som går utöver förvaltningens krav när de reagerar på medborgares behov. "Detta slags samarbete kan identifiera en fråga, ställa diagnos på problemet, anta en handlingsplan och utföra åtgärderna", sa han och tillade att det främsta problemet inte är pengar utan den mänskliga naturen: "Det finns ett behov av att få människor att förstå att maktindelning inte utgör ett hot."

Vissa medlemsstater håller tillbaka inför vad som uppfattas som ett hot när gränsregioner inrättar interaktiva grupper som

samarbetar. Men konferensen fick höra hur gränsöverskridande samarbete mellan regioner, i form av Europeiska grupperingar för territoriellt samarbete (EGTS), kan komma långt på vägen för att förverkliga gemensamma mål. Peter Udvardi, chef för en av EU:s första EGTS, Ister Granum, förklarade att de regioner i Ungern och Slovakien som är inblandade hade kastat sig över möjligheten att bilda en EGTS – "Bristen på gemensamma institutioner hade hållit tillbaka regionen." Deras styrelse bestod av företrädare för de tre största företag som är de främsta arbetsgivarna i området, tre handels- och industrikammare och fyra ledamöter av den icke-statliga organisationens regionala parlament. Samarbetet omfattar logistik, teve- och radiosändningar, industri, hälso- och sjukvård, för vilket man inrättat ett regionalt system, samt turism, med temarutter som leder genom regionerna.

Colin Wolfe, GD REGIO:s chef för territoriellt samarbete, talade om EU:s Östersjöstrategi och sammanfattade känslorna på scenen: "Sammanhållning handlar om att övervinna avstånd, splittring och bristande jämlikhet."

Bland frågor som uppstår:

- Borde det finnas ett ministerråd för territoriell utveckling på europeisk nivå?
- Hur bör man främja enhetligheten för EU-politik med territoriella konsekvenser för att stödja hållbar utveckling på nationell och regional nivå?
- Hur kan transeuropeiskt samarbete stärkas för att underlätta förbindelser och territoriell integration?

Hur territoriell sammanhållning passar in i Lissabonprocessen

Den fjärde rapporten om sammanhållning visade att det fanns en växande risk för territoriell obalans som uppstår till följd av att tillväxt, innovation och produktion koncentreras till unionens mest dynamiska delar. Detta understryker vikten av att ta hänsyn till hur Lissabonstrategin påverkar olika territorier och deras potential att dra fördel av strategin.

De flesta är överens om att man i högre grad måste vara uppmärksam på territoriell mångfald och titta närmare på efter

vilken skala territorier mäts och definieras när mål fastställs och Lissabonstrategin tillämpas.

Territoriellt samarbete påskyndar spridning och överföring av god praxis och sammanhållningspolitiken, med sina mål och verktyg, stödjer i sig i hög grad Lissabonstrategin.

Bland frågor som uppstår:

- Om en balanserad spridning av ekonomisk verksamhet utgör det centrala temat för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, vilken roll spelar då offentliga myndigheter för att säkerställa att möjligheter att utnyttja alla Europas territoriers potential till fulla utnyttjas?
- Kan territoriell sammanhållning hjälpa EU att uppnå sina tillväxt- och sysselsättningsmål?
- Vilken innovationspolitik behöver inrättas för att undvika en tekniskt klyfta mellan territorier med potential och dem som inte kommit lika långt?
- Anser du att skraddarsydda regionala innovationsstrategier som grundas på specifika diagnoser av starka och svaga sidor och på lokala partnerskap borde bli standard inom regionalpolitiken?

Hur går vi vidare?

Under konferensens sista pass restes fler frågor än gavs svar och fler problem togs upp än lösningar, men frågorna var inriktade och problemen bättre definierade. Den inledande kommentaren från GD REGIO:s biträdande generaldirektör Katarina Mathernova från dagen innan, att "begreppet **territoriell sammanhållning är svårt att greppa, men fylls med allt mer betydelse**", föreföll besannas.

Trots att Lissabonfördraget, i vilket begreppet territoriell sammanhållning befästs, inte är ratificerat, gjorde konferensen klart att frågan är på tapeten och att det inte råder någon brist på åsikter och farhågor: hur mycket kommer territoriellt samarbete att knapra av medlemsstaternas behörighet? Om territoriell sammanhållning och en bedömning av territoriers enskilda egenskaper ska beaktas vid planeringen av all politik på alla nivåer, hur ska det egentligen gå till? "Platsbaserad", "bättre indikatorer", "en närmare titt på kartan", "medlen ska inte betraktas som en första hjälpen-låda", "samarbete och konkurrens går hand i hand" – det råder ingen tvekan om att frågan kommer att stå i centrum för många diskussioner och kommissionens grönbok och det efterföljande offentliga samrådet kommer vid en lämplig tidpunkt.

Så var står vi i dag? Andreas Faludi, professor i system för rumslig politik vid Delfts tekniska universitet, hävdade att det nu är dags att formulera riktlinjer och bestämmelser. Han önskade se fortsatt "pragmatisk politisk planering", där systematiska konsekvensbedömningar görs av transnationella och subnationella granskningskommittéer, och att sammanhållningspolitiken med kraft fullföljs på alla nivåer.

Gränser utgör inga hinder för territoriell sammanhållning.

Det är svårt att definiera ordet "territorium". Ordet har å ena sidan anknytning till tanken på nationsstater – länder är inte länder utan ett territorium – och å den andra framträder territorier i dag som ett utfall av mänskliga syften. "Det finns en konflikt mellan de två begreppen", förklarade Faludi, och tillade att det är mycket svårt för medlemsstater att ge upp sin behörighet till transnationella grupperingar.

Samtidigt som medlemsstater kan tycka att det är svårt att tro att samarbete mellan regioner kan ge stärkt konkurrenskraft och deras medborgare bättre liv, är problemet för de beslutsfattare som redan är övertygade snarare hur man bedömer genomslaget ute på fältet. Den indikator som oftast används, BNP, klarar inte att beskriva läget tillräckligt detaljerat. Som Mathernova förklarade kan indikatorer ha normativa eller deskriptiva funktioner. Inom den första kategorin är BNP, tack vare att den är så robust, central och kommer att så förbli. Inom den andra kategorin arbetar kommissionen tillsammans med Eurostat för att få ökad insikt i hur dynamiken fungerar.

Oavsett vad man kommer fram till kommer inte alla att vara nöjda: "Indikatorer utgör ett verkligt problem, eftersom alla medlemsstater försöker komma fram till vad de har att vinna", sa Faludi.

Som kommissionär Hübner förklarade: "Man ser en inre marknad som är strukturerad för konkurrenskraft och den stabila makroekonomiska ramen inom euroområdet. Och så finns sammanhållningspolitiken, som respekterar social och ekonomisk harmoni och omhuldar solidaritet. **Vi behöver en sammanhållningspolitik som kan stå till svars gentemot alla samhällen, territorier och regioner. En valuta, en marknad, en sammanhållningspolitik.**"

Kreditkrisen kastar sin skugga

Fastän ingen hade kunnat föreställa sig kaoset på finansmarknaderna när konferensen planerades, skulle detta kunna leda till att tusentals innovationsprojekt runt om i Europa äventyras och få dramatiska konsekvenser för sysselsättning och företag.

Michael Ralph, talesman för Vladimir Spidla, kommissionär med ansvar för sysselsättning, socialpolitik och lika möjligheter, uttryckte oro för att krisen skulle kunna äventyra det som uppnåtts inom ramen för Lissabonstrategin. "Socialfonderna kan och måste användas för att stimulera arbetstagare och företag – det är avgörande för framtida tillväxt. **Vi måste alltid komma ihåg att det är de svagaste som lider mest under en recession.**"

Hotet om en ond cirkel togs vid förkonferensen och lanseringsmötet med pressen upp av Alain Rousset, ordförande för sammanslutningen av franska regioner. Han yrkade på kortfristig finansiering för att klara företag och forskningsinstitut i EU genom det kommande eller två kommande åren: "Redan i dag måste finanskrisens konsekvenser och varaktighet begränsas. Vi riskerar att fördröja kreditfinansierade investeringar eftersom innovationsarbetet hindras på grund av svårigheterna att få krediter." Han befarade att om den offentliga kreditgivningen inte hade tillräcklig omfattning, så skulle bankerna inte ställa upp.

Kommissionens delegater försäkrade konferensen att finansiella åtgärder höll på att vidtas för att underlätta situationen för medlemsstaterna.

Och vad tyckte åhörarna?

"Det var en mycket välorganiserad och intressant konferens med dynamiska bidrag av talarna. Även om de viktigaste punkterna nu är klarare, skulle det ha varit intressant att ha hört vad de som inte instämmer i begreppet sammanhållning och dess territoriella dimension har att säga. Det skulle ha varit intressant och gjort debatten mer robust."

Concha Játiva Sevilla – Engagerad i regionalpolitik vid provinsregeringen i Valencias generaldirektorat för ekonomi.

Vad innebär territorium för dig??

IT

Territorio – land under styre med gränser

DE

Gebiet – område

Territorium – landområde och människorna i detta

FI

Alue – område

FR

Territoire – landområde och människorna i detta

EN

Territory – ägt landområde, som någon äger
Terrain – landområde som särskilt kännetecknas av vissa konkreta egenskaper

EL

Έδαφος – mark, landområde, område

REGIO agenda

Datum	Händelse	Plats
5-6 februari 2009	Konferens för intressenter om EU-strategi för Östersjöregionen http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/events_en.htm	Rostock, (DE)
9-13 februari	Europeiska kommissionens generaldirektorat för energi och transport, de europeiska institutionerna och viktiga intressenter med anknytning till hållbar energi anordnar tillsammans för tredje gången EU-veckan för hållbar energi (EUSEW) http://www.fedarene.org/events/Fedarene_events/Eusew_2009/Eusew2009_events.htm	Bryssel och andra städer runt om i Europa
Slutet av februari	Perioden för offentligt samråd om grönboken om framtiden för territoriell sammanhållning upphör – en analys av samrådets utfall planeras till slutet av våren	
21-24 juni	ISPIM-konferens – Framtiden för innovation anordnas av ISPIM, under värdskap av Österrikes federala handelskammare och stöds av Danube – Europeiska program för utbildning, forskning och teknik och Ratio konsultbyrå inom strategi och innovation http://conference.ispim.org/	Wien, (AU)
25-29 augusti	Europeiska regionalforsarsammanslutningens 49:e årskongress http://www.ersa.org/spip.php?rubrique2	Łódź, (PL)

Gör dig hörd

Samrådsprocessen för grönboken om territoriell sammanhållning kommer att avslutas i slutet av februari och kommissionen är mycket intresserad av att veta vad du har att säga i frågan.

På länken nedan hittar du en särskild webbsida om samrådsprocessen. Den innehåller texten till själva grönboken och ger dig en möjlighet att göra dig hörd.

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_sv.htm

Närmare upplysningar om hur man lämnar in sitt svar, vem man kan kontakta för mer information och intressant bakgrundsdokumentation hittar du på:

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/consultation_sv.htm

Bidrag som kommer in publiceras på Internet. För att få information om hur dina personuppgifter och bidragen hanteras är det viktigt att läsa den särskilda integritetsförklaring som finns på webbplatsen.

REGIO och nätverk

Östersjöregionens framtid

Kommissionen inbjuder dig att via strategins webbplats ge synpunkter på och bidra till utkastet till strategi för Östersjöregionen. I början av november började tiden för det offentliga samrådet att löpa och pågick till slutet av 2008. Bidrag kommer att publiceras på Internet. Strategin ska verka för att göra regionen miljömässigt hållbar, välmående, tillgänglig, attraktiv, säker och trygg. I samrådsdokumentet tar man upp frågan om hur finansieringen riktas på bästa sätt, hur man balanserar miljöns behov mot regionens behov av utveckling och tillväxt och hur man använder havet på ett mer rationellt sätt. För att kunna lösa dessa och andra frågor som tas upp kommer att krävas så många positiva bidrag som möjligt – området är enastående komplext. Bland de länder som är inblandade finns åtta medlemsstater, Norge och en del av Ryska federationen. Strategin kommer att sammanställas och läggas fram i form av ett meddelande till rådet i juni 2009. Vid samma tidpunkt kommer förvaltningsmyndigheterna för EU:s sammanhållningspolitiska program att mötas i Sverige för att knyta samman de åtgärder som fastställs i strategin med den finansiering som finns tillgänglig genom sammanhållningspolitiken. Ett av de kommande numren av Panorama kommer helt att ägnas Östersjöregionen. http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/baltic/consultation_en.htm

Eurostats regionala årsbok

I 2008 års utgåva av Eurostats regionala årsbok hittar man en överblick över den senaste ekonomiska, sociala och demografiska utvecklingen i de 27 EU-medlemsstaternas 271 regioner och i regioner i de tre kandidatländerna (Kroatien, före detta jugoslaviska republiken Makedonien och Turkiet) samt de fyra EFTA-länderna (Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz). Årsboken från Europeiska gemenskapernas statistikkontor innehåller en stor mängd olika data från skilda statistikområden och omfattar kapitel om befolkning, statistik om städer, BNP, hushållens ekonomi, statistik om företagsstruktur, arbetsmarknad, transporter, turism, forskning, teknik och innovation, hälsa, jordbruk, arbetskraftskostnader och produktivitet på branschnivå. <http://ec.europa.eu/eurostat>

Konferensen Nätverk för resultat och Regiostars 2009

Under rubriken "Nätverk för resultat" kommer Europeiska kommissionens generaldirektorat för regionalpolitik och andra avdelningar inom kommissionen att, i samarbete med Regionkommittén, hålla den årliga konferensen för initiativet "Regioner för ekonomisk förändring", den 16-17 februari 2009. Syftet med konferensen är att ge fler än 500 deltagare möjlighet att med hjälp av nio seminarier skapa nätverk och utbyta goda erfarenheter för att fullfölja Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning på regional nivå. Genom att diskutera europeisk regionalpolitik och dess instrument kan regioner lära av varandra och omsätta exempel på god praxis och goda styrelseformer i handling genom att påverka politik och program. Från början av december kan du anmäla dig på webbplatsen Inforegio.

På kvällen den 16 februari kommer Danuta Hübner, ledamot av Europeiska kommissionen med ansvar för regionalpolitik, att dela ut 2009 års "RegioStars"-utmärkelser till vinnande regionala projekt. Prisets syfte är att främja spridning av bra praxis inom europeisk regional utveckling. http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm

Att arbeta för regionerna – EU:s regionalpolitik 2007-13

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/working2008/work_sv.pdf
Hitta rätt i den europeiska regionalpolitiken. Finns på 22 språk.

Sammanhållningspolitiken 2007-13 Landfaktablad

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/info_en.htm
En överblick över nationella investeringsprioriteringar, finansiell tilldelning och förväntat genomslag för sammanhållningspolitiken i de 27 medlemsstaterna. Finns på engelska, franska och tyska och respektive medlemsstats språk.

Femte interimistiska rapporten om ekonomisk och social sammanhållning Tillväxt i regionerna, tillväxt i Europa

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/interim5/com_2008_371_sv.pdf
Finns på 22 språk.

Sammanhållningspolitiken 2007-13 Kommentarer och officiella texter

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_sv.pdf
Finns nu på alla de 22 språken.

Den fullständiga texten till EU:s lagstiftning, dokumentation och officiella dokument finns online på <http://eur-lex.europa.eu/sv/index.htm>

Online

http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/recovery/

Finanskrisen – svaret från den europeiska sammanhållningspolitiken. Ta reda på hur sammanhållningspolitiken bidrar till Europeiska kommissionens plan för ekonomisk återhämtning genom att gå till den nya delen av webbplatsen Inforegio. Den 26 november lade Europeiska kommissionen fram en bred återhämtningsplan för Europa, som en reaktion på den pågående ekonomiska krisen och nedgången i Europas ekonomi. Europeiska sammanhållningspolitiken ger ett betydande bidrag till denna plan. En rad åtgärder, både lagstiftningsåtgärder och andra, har vidtagits för att bidra till att påskynda genomförandet av projekt ute på fältet och ingjuta tillförsikt och dynamik i Europas ekonomi.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/regions2020/index_en.htm

REGIONER 2020: kommissionens rapport om framtida utmaningar finns nu online

I en ny rapport, Regioner 2020, som tagits fram av Europeiska kommissionens generaldirektorat för regionalpolitik, finns en första framåtsyftande analys av de sannolika regionala konsekvenserna av fyra av de största utmaningarna Europa står inför: globaliseringen, de demografiska förändringarna, klimatförändringarna och energiförsörjningen. I rapporten används en rad indikatorer för att skapa en bild av hur sårbara Europas regioner är för dessa utmaningar och man granskar vilka skillnader de kan ge upphov till runt om i EU. Utfallet ingår som ett underlag i tankeprocessen kring den europeiska sammanhållningspolitikens framtid.

<http://www.interreg4c.eu/>

Interreg IVC ingår som en del av målet europeiskt territoriellt samarbete och har till syfte att para samman erfarna regioner med andra som är i behov av deras kunskaper, samtidigt som man underlättar utbyte av kunnande och bästa praxis. På webbplatsen finns förslagsinfordringar, paket med handlingar för ansökan om finansiering och information om kontaktpersoner nära dig.

<http://lisbon.cor.europa.eu/lisbon-monitoring-platform.html>

Lisbon Monitoring Platform är en del av Regionkommitténs webbplats, där man studerar förhållandet mellan sammanhållningspolitiken och de mål för tillväxt och sysselsättning som finns stadfästa i Lissabonstrategin. Den har en rad mål, bland annat att identifiera vilka hinder lokala myndigheter ställs inför när de genomför strategin och hjälpa dem hitta realistiska lösningar, att ge lokala och regionala myndigheter en argumentsamling för sina nationella debatter och att följa hur förvaltningar på regional och lokal nivå bidrar till de nationella reformprogrammen när det gäller frågan tillväxt och sysselsättning. På ett övergripande plan erbjuder webbplatsen analys och vägledning.

Det offentliga samrådet behöver dina idéer

Detta nummer ägnas åt en analys av kommissionens grönbok om den territoriella sammanhållningens framtid. Har du inte haft tid att läsa publikationen kan du ta en titt på webbplatsen, där du kan läsa dokumentet och göra din stämma hörd medan det offentliga samrådet pågår. Observera att samrådet avslutas i februari, så om du har några tankar, förhoppningar eller farhågor är det nu du ska framföra dem.

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_sv.htm

Kontakter

Raphaël Goulet
Avenue de Tervuren 41, BE-1040 Bryssel
Fax +32 2 29-66003
E-post: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

ISSN 1725-8170

© Europeiska gemenskaperna, 2008
Återgivning tillåten om källan anges.

Tryckt i Belgien

BYRÅN FÖR EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS
OFFICIELLA PUBLIKATIONER
LU-2985 Luxemburg

Publikationsbyrån
Publications.europa.eu